

CALABARIA REINHARDTII, DE AARDPYTHON

Door: Paul Klein Kiskamp, Cleopatrareef 285, 3561 RL Utrecht

Inhoud: Inleiding - Aanschaf - Terrarium - Voeding - Bijzonderheden - Literatuuroverzicht.

* * *

INLEIDING

Zoals al eens eerder beschreven door John van der Pols in 1983, is *Calabaria reinhardtii* een klein blijvende Pythonsoort uit West-Afrika met een verspreidingsgebied van Liberia tot Congo (Stimson, 1969).

In het verleden ben ik deze slang nog wel eens tegengekomen in de handel, maar de laatste jaren wordt ze maar weinig aangeboden. In particuliere collecties tref je ze al helemaal zelden aan. De oorzaak daarvan zou misschien kunnen liggen in het feit, dat de slang niet echt een spectaculair uiterlijk heeft. Daarentegen is het gedrag van deze slang bijzonder interessant.

AANSCHAF

In september 1991 vond ik bij een handelaar een dier dat op het punt stond te vervellen. Naar de kleur van de slang kon ik op dat moment alleen maar gissen. Dit dier bleek van het mannelijk geslacht te zijn. Via via hoorde ik, dat er een maand later in België weer Calabaria's zouden worden aangeboden. De dieren die ik als laatste kocht, waren in een zeer slechte conditie, maar gezien mijn enthousiasme kon ik de verleiding niet weerstaan om hen toch te kopen. Zo kwam ik in het bezit van nog eens twee Calabaria's.

Hun lengte varieert van ongeveer 60 tot 80 centimeter, met een gewicht van tussen 200 en 350 gram. De hoofdkleur is koffiebruin met onregelmatige geelbruine tot roodbruine vlekken op de rug. Aan de kleur van deze tekening is te zien wat het herkomstgebied van de dieren is (Lehmann, 1971). De dieren met een rode tekening zijn typerend voor Kameroen, en die met een geelbruine tekening zijn afkomstig uit de meer westelijk gelegen landen van het verspreidingsgebied.

Na onderzoek bleken alle dieren besmet te zijn met zowel flagellaten als met wormen. Waarschijnlijk stammen alle dieren uit dezelfde import.

TERRARIUM

Mijn dieren zijn alle afzonderlijk gehuisvest in terraria van verschillende afmetingen. De bakken zijn erg sober en steriel ingericht. De temperatuur bedraagt ongeveer 28-29°C bij dag en 22°C 's nachts. Ze hebben een platte terracotta schaal met aan de zijkant een opening als schuil- en voederplaats en een platte plastic schaal met potgrond als zandbak. Voor de rest ligt er in de bak een stuk hout als hulp bij de vervelling en hangt er een kunstplant in de bak om toch nog een enigszins veilige omgeving te scheppen waar de slangen zich op hun gemak kunnen voelen.

De zandbak werd vooral in het begin veelvuldig gebruikt, maar na verloop van tijd liep het enthousiasme een beetje terug.

Nadat de dieren eerst voldoende tijd hebben gehad om te acclimatiseren ben ik gaan experimenteren met een ander bodemsubstraat dan het krantepapier dat ik normaal gebruik. Als eerste gebruikte ik bladgrond dat ik, voor het in het terrarium te gebruiken, eerst heb uitgekookt om eventuele parasieten te doden. Om te zien was dit een fraaie vervanging van het krantepapier. Erg praktisch vond ik het echter niet, omdat het bijna onmogelijk was ontlasting waar te nemen of te verwijderen. Ook was het erg moeilijk om na het voeren de bak te controleren op eventueel achtergebleven prooidieren. Dit alles was voor mij aanleiding om de bladgrond te vervangen voor een nieuw substraat.

Als alternatief gebruikte ik turfmoel. De eerste keer dat ik dat gebruikte heb ik deze niet uitgekookt, omdat ik dacht dat de zuurgraad van de turf voldoende zou zijn om de eventuele parasieten te doden. Maar na de eerste dag al zag ik 's nachts dat de turf vol zat met minuscule kleine wormpjes, dus heb ik deze turf weer verwijderd en vervangen door turf die wél was uitgekookt. De dieren vonden ook dit, net als het blad, een prettige ondergrond waarin ze lekker konden wegkruipen.

Tijdens deze 'turfperiode' stopten alle dieren met eten. De oorzaak hiervan zou kunnen liggen in het feit dat de dieren in de natuur een vastenperiode houden, net als *Python regius*. Dit heb ik echter niet kunnen vergelijken met ervaringen uit andere jaren, of de ervaringen van andere Calabaria-houders.

Verder kreeg één van de dieren tijdens deze zelfde periode wat problemen met eten. Een aantal dagen nadat ik de bladgrond had vervangen door de turf, heeft dit dier de prooidieren die het de voorafgaande dag had gegeten opgebraakt. Een mogelijke oorzaak is, dat de prooidieren aan de grote kant waren. Misschien heeft het stof dat afkomstig is van de turf irritatie veroorzaakt die weer tot gevolg had dat het dier is gaan braken. Dit opbraken van de prooidieren heeft het dier ook daarna nog een aantal malen gedaan. Dat de slang ook ná vervanging van de turf nog heeft gebraakt, kan het gevolg zijn van een ontsteking in het maag-darmkanaal, veroorzaakt door het braken van de eerste keer.

VOEDING

Na de flagellaten en de wormen behandeld te hebben, deed ik een poging om de dieren te laten eten. Tegen mijn verwachting in gaf dat geen problemen. Ze accepteren zowel nestmuizen als nestratten, mits deze niet te groot zijn. Ik heb de dieren ook wel eens volwassen dode muizen aangeboden en daar hadden ze wel degelijk belangstelling voor, maar die waren te groot voor ze. Prooidieren worden over het algemeen in aanzienlijke aantallen geaccepteerd; 5 tot 6 nestratjes van een paar dagen oud is geen uitzondering. Als ik ze voeder, haal ik de dieren eerst onder de terracotta schaal uit. Onder dezelfde schaal plaats ik dan de prooidieren. De Calabaria's laat ik dan ergens op een willekeurig plaats in het terrarium los. Als het dier na eerst een aantal minuten opgerold te hebben gelegen het terrarium gaat verkennen, komt het bij terugkomst bij de schaal de prooidieren tegen. De situatie wordt dan eerst goed opgenomen en vervolgens wordt de bestorming van het 'nest' ingezet. Tijdens deze bestorming zorgt het dier ervoor, dat de opening van de schaal met het lichaam wordt versperd, zodat er geen prooidieren kunnen ontsnappen. Meestal wordt de gehele schaal met het lichaam van de slang gevuld en met datzelfde lichaam worden dan ook de meeste prooidieren gewurgd, doordat ze tegen de wanden worden platgedrukt. Ondertussen begint de slang vast met het verorberen van haar eerste prooidier.

Foto 1: *Calabaria reinhardtii*.
Foto P. Klein Kiskamp.

Foto 2: *Calabaria reinhardtii*, opgerold met kop verscholen tussen het lichaam, coiled up with head hidden between the body.
Foto P. Klein Kiskamp.

BIJZONDERHEDEN

Naast de bijzondere eetgewoonte heeft deze slang ook een interessant defensief gedrag. Ik denk, dat de schutkleur haar beste verdediging is, maar als ze ondanks dát aangevallen wordt, is goed te zien waarom zij die toch wel bijzondere lichaamsbouw heeft. Tussen kop en hals is nauwelijks een afscheiding te zien waardoor deze slang ondanks haar formaat een plomp uiterlijk heeft. Een zichtbare staart heeft het dier ook al niet, waardoor er bijna geen verschil tussen kop en staart valt waar te nemen. Daarnaast bezitten deze dieren op de onderkant van hun staart witte vlekken die in een opgeheven positie nog eens extra de aandacht vestigen op de staart.

De eerste reactie van de slang bij een eventuele verstoring is zich oprollen tot een compacte bal met de kop verscholen tussen de lussen (foto 2). Als de belager daarna nog steeds interesse toont wordt hij afgeschrikt, doordat het dier met de staart aanvallende bewegingen maakt in de richting van de belager. Tijdens zo'n schijnbeweging raakt het dier de belager en houdt hem zelfs vast met een lus van haar staart. Deze waarneming deed ik, toen een dier voor behandeling bij een dierenarts op de behandelafel lag en een geïnteresseerd persoon het dier wilde aanraken. Dit aanvallen gebeurt echter zelden. Ik heb het na het incident bij de dierenarts niet vaak meer waar kunnen nemen.

Tot nu toe heb nog geen paringen waargenomen. Toch hoop ik in de komende jaren met deze interessante dieren te kunnen kweken.

LITERATUUROVERZICHT

- Gartlan, J.S. & T.T. Struhsaker, 1969. Notes on the habits of the Calabar Ground Python (*Calabaria reinhardtii* Schlegel) in Cameroon, West Afrika. *British Journal Of Herpetology*, Vol. 4 (8): 201-202.
- Lehman, Hans Dieter, 1971. Notizen über Nahrungsaufnahme und Abwehrverhalten von *Calabaria reinhardtii* (Serpentes, Boidae) Salamandra, Vol. 7 (2): 55-60.
- Pols, J.J. van der, 1981. Eetgedrag van *Calabaria reinhardtii*. *Litteratura Serpantium* Vol. 1 (5): 183-185.
- , 1983. Eieren van de Afrikaanse grondpython *Calabaria reinhardtii*. *Litteratura Serpantium*, Vol. 3 (5): 170-173.